

تصویر دنیای برزخ از قاب دوربین

مهدیه رضایی **آرکوه رسانه**

و اگر بخواهیم از تاریخچه سریال های ماورایی در رسانه ملی بگویم باید گفت که از ابتدای دهه۸۰ موج تازه ای در سریال های تلویزیون به راه افتاد و تولید مجموعه های ماورایی نه فقط منجر به تحولاتی در عرصه سریال سازی در ایران شد، بلکه مردم با علاقه، پیگیر تماشای چنین آثاری شدند و مورد توجه قرار گرفت.

البته در شروع این تصور وجود نداشت که این جنس از سریال ها با اقبال بیش از اندازه مردم رو به رو شود اما علاقه مندی مخاطبان نشان داد اتفاق چنین سریال هایی را دوست دارند. شروع این اتفاق در تلویزیون با سریال کمکم کن بود و بعد از آن سریال هایی با موضوع شیطان، روح، دنیای برزخ و ... ساخته و پخش شد اما اواسط دهه ۹۰ تعداد تولید این سریال ها کاهش پیدا کرد و می توان گفت حتی تولیدی اتفاق نیفتاد تا این که علیرضا افخمی سال ۱۴۰۰ سریال «احضار» را برای رمضان کارگردانی کرد. اکنون رسانه ملی در مسیر تحولاتی که آغاز کرده، تلاش دارد باز هم سریال های ماورایی را فعال کند و گام های تازه را در این عرصه شروع کرده که می توان به سریال «رستگاری» در مرکز سیما فیلم اشاره کرد. حال ممکن است این سوال مطرح شود که چرا مخاطبان، سریال های ماورایی را دوست دارند و با علاقه پیگیر آن هستند. شاید یکی از دلایل این باشد که همه ما از کودکی علاقه مند به قصه های جن و پری بودیم که در ادبیات فولکلوریک ما وجود داشته است. سریال «کمکم کن» به کارگردانی قاسم جعفری پای سریال های ماورایی را به تلویزیون باز کرد. این سریال روایتی از دوران برزخ انسان را به تصویر کشیده بود. این سریال داستان جوانی با بازی حمید گودرزی را روایت می کرد که طی یک تصادف به کما رفت. چند جوان دیگر هم در همان زمان به کما رفته بودند که از این بین دو نفر به هوش آمدند تا کارهای اشتباه بقیه را جبران کنند.

یک سال بعد «او یک فرشته بود» به کارگردانی علیرضا افخمی ساخته شد که وجود شیطان در کالبد جسمانی انسان را نشان می داد. «آخرین گناه» عنوان سریال حسین سهیلی زاده بود که سال ۸۵ از شبکه دوی سیما با موضوع چشم برزخی روی آنتن رفت. در سریال سهیلی زاده خبری از جن و پری نبود اما شخصیت اصلی آن چشم برزخی داشت و می توانست بسیاری از نادانی ها را ببیند. در این سریال جلوه های ویژه رایانه ای نقش مهمی داشت. دیگر سریالی که در این ژانر ساخته شد «اغما» به کارگردانی سیروس مقدم بود و به حضور شیطان در ابعاد گوناگون می پرداخت. این سریال، داستان یک جراح فوق تخصص مغز و اعصاب به نام طه پزهان را با بازی امین تارخ روایت می کرد که پس از جراحی تومور مغزی همسرش و فوت او در وضعیت روحی آشفته ای قرار می گیرد.

در این وضعیت، شیطان با بازی حامد کمیلی در ظاهر یکی از دوستانش به نام الیاس، سر راه او قرار می گیرد و به تدریج باعث انحراف او می شود. این سریال هم از جمله آثاری بود که در زمان پخش با حاشیه های بسیاری همراه شد. «ملکوت» به کارگردانی محمدرضا آهنج در رمضان ۸۹ با موضوع برزخ و روابط بین دنیای باقی و دنیای فانی پخش شد. ملکوت راوی زندگی حاج فناح بابازی محمدرضاشریفی نیا بود که دچار تصادف شده و به کما رفته بود. در این میان نیز پای یک فرشته مرد سفیدپوش به میان می آید که می کوشد به حاج فناح کمک کند و همراه او در شهر پرسه بزند. شبکه یک «سقوط یک فرشته» به کارگردانی بهرام بهرامیان را با موضوع شیطان، کارگردانی کرد. شبکه سه «پنج کیلومتر تا بهشت» را با محوریت روح و دنیای برزخی به نمایش گذاشت. همچنین علیرضا افخمی سریال «احضار» را کارگردانی کرد که روایتگر چند دختر بود که درگیر ماجراهایی می شوند. این سریال سال گذشته به نمایش درآمد که با اقبال مردم روبه رو شد. همچنین مرکز سیما فیلم که تولید آثار پرمخاطب تلویزیون را در کارنامه دارد، می خواهد سریال جدیدی در گونه ماورایی تولید کند که سکانداری آن را به عهده مسعود ده نمکی گذاشته است. این سریال با نام «رستگاری» قرار است تولید شود.

تصویربرداری سریال طنز «نون خ» این روزها در تهران ادامه دارد؛ مجموعه ای که حالا به فصل چهارم خود رسیده و از گزینه های اصلی پخش نوروزی است. سریال نون خ به کارگردانی سعید آقاخانی از مجموعه های طنز در سال های اخیر است که ساخت آن تا فصل چهارم ادامه پیدا کرده. ساخت این سریال این روزها در تهران ادامه دارد و بازیگرانی از جمله حسن معجونی، سعید آقاخانی و حمیدرضا آذرنگ

«نون خ» به تهران رسید

خرافات به شیوه «احضار»

اگر بخواهیم به متاخرترین سریال پخش شده با محوریت مسائل ماورایی اشاره کنیم، «احضار» در صدر لیست قرار دارد. سریالی که ترکیبی از نمایش مسائل آمیخته به خرافه و دنیای ماورا داشت. قصه از جایی شروع می شد که چند دختر جوان به شمال کشور سفر کرده اند و شروع به صحبت درباره مسائل خرافی می کنند. در همان سفر، خواستگار یکی از این دختران فوت می کند و پای آنها به فالگیر و احضار ارواح باز می شود. بسیاری معتقدند وقتی فردی اقدام به احضار روح می کند، احتمال اتصال به جن یا شیطان را پیدا می کند و صحبت هایی که ممکن است به عنوان ارتباط با ارواح بشنود، صحبت های ارواح دزدگشته نیست. همین اتفاق در سریال احضار هم افتاد. زمانی که مانده و زهره تصمیم به ارتباط با روح فردی به نام کامرانی می گیرند، چیزی شبیه شیطان برای شان نمایان می شود که تمام نشانه ها و علامت هایی که می دهند اشتباه و در راستای گمراه کردن بیشتر آنهاست. احضار درمجموع توانست بعد از مدت ها حال و هوای ماورایی را به تلویزیون بازگرداند و در ادامه سریال های قبلی قرار گیرد. هرچند که پرداختن به مسأله احضار ارواح در نوع خود تازه بود. کارگردان احضار، علیرضا افخمی بود که سال ۱۴۰۰ را روی آنتن شبکه یک برد.

او یک فرشته نبود!

سریال «او یک فرشته بود» از همان ابتدای پخش به واسطه موسیقی و قصه خاصی که داشت، توانست مخاطب را با خود همراه کند. روایت افرادی که هرکدام مجری ماموریت های شیطانی و تجسم او بودند. قصه را متفاوت می کرد. داستان سریال از جایی شروع می شود که فردی مومن و معتبر به نام بهزاد، با کاسی روبه روی می شود که گمراه شده و اعتبارش را از دست داده است. در قسمت های اول سریال، روبه رو شدن بهزاد با اوو سرزنش کردنش، آغاز ماجراهایی است که برای خودش رقم می خورد و در همان قسمت های ابتدایی سریال است که فردی جدید وارد مسجد می شود و بهزاد با دو ست می دهد. به مرور مشخص می شود که آن فرد تجسمی از شیطان بوده و قراقرظش او در مسیر بهزاد، به همان سرزنش کردن مرد گمراه برمی گردد. بهزاد در نهایت با دختری تصادف و او را وارد سرنوشتی متفاوت می کند.

از نقاط قوت سریال او یک فرشته بود، می توان به برخی جلوه های ویژه این سریال در کنار موسیقی خاصی اشاره کرد که برای القای حس پشت صحنه ها استفاده می شد. او یک فرشته بود به کارگردانی علیرضا افخمی سال ۸۴ روی آنتن شبکه دو رفت.

برای تماشای بخش هایی از «او یک فرشته بود» اسکن کنید

در کنار بازیگران گذشته به ایفای نقش می پردازند. این مجموعه طنز یکی از گزینه های قطعی برای پخش در نوروز ۱۴۰۲ است و احتمالاً در ۱۵ قسمت روی آنتن برود. داستان سریال نون خ از فصل اول تا سوم درباره زندگی نورالدین خانزاده با بازی سعید آقاخانی است که در استان کرمانشاه زندگی می کند و اتفاقاتی که برای خانزاده و دخترهایش و همچنین اهالی روستا رخ می دهد، مسیر قصه را تعیین می کند.

رستگاری به روایت ده نمکی

یکی از سریال هایی که قرار است به زودی در فهرست سریال های ماورایی قرار گیرد، سریال رستگاری به کارگردانی مسعود ده نمکی است. این سریال با حال و هوای ماورایی خود، قرار است قدری متفاوت تر از دیگر سریال ها باشد. ده نمکی درباره جزئیات این سریال به جام جم می گوید، کارهای پیش تولید و جلوه های ویژه و رایانه ای این سریال در حال انجام است. می توان این سریال را به نوعی یک کار مذهبی مناسبتی دانست. البته شاید در زمان پخش، کمی محتوایش تغییر کند. رستگاری مانند برخی از سریال ها به عالم برزخ و روح می پردازد اما تم اصلی سریال این نیست. وی درخصوص تفاوت این کار با دیگر سریال های ماورایی عنوان می کند: این سریال می تواند مثل دیگر سریال های ماورایی باشد اما در شکل اجرا ژانر ترسناک نیست. هرچند به طور کلی به مسأله روح می پردازد. متن قصه تمام شده است. طرح قصه از من بود، ولی متن را حسن وارسته نوشته است. هنوز هم بازیگران آن مشخص نشده است.

گمراهی به شیوه الیاس

سریال «اغما» قصه دکتر طه پزهان با بازی مرحوم امین تارخ بود که نقش یک پزشک متخصص مغز و اعصاب را بازی می کرد. او به واسطه جراحی های موفقیت آمیزش به پنجه طلایی مشهور است و در ابتدای قصه، برای عمل همسرش بر سر درواهی قرار می گیرد. به مرور یکی از دوستان قدیمی اش را می بیند که سال هاست او را ندیده. چهره او گاه و بیگاه حین عمل جراحی به ذهن دکتر طه می رسد و توصیه هایی به او می کرد که درست مثل سریال احضار، منحرف کنند و خلاف چیزی بود که باید انجام می شد. گاهی این جراح کارگشته تمام روز خود را می زد

و بیماری را نجات می داد اما در ادامه متوجه می شد که این فرد نباید زنده می ماند. افخمی استاد نشان دادن موضوعات این چنینی است که در اغما هم مثل او یک فرشته بود و احضار توانست به خوبی از پس آن برآید. کارگردان اغما علیرضا افخمی بود که در سال ۸۶ آن را روی آنتن شبکه یک برد.

برای تماشای بخش هایی از «اغما» اسکن کنید

کمک به شیوه کم تارگان

یکی از متفاوت ترین سریال های ماورایی که می توان در میان مجموعه های پخش شده از سیما ی ملی به آن اشاره کرد، سریال کمکم کن به کارگردانی قاسم جعفری است که سال ۸۳ روی آنتن شبکه دو رفت. این سریال قصه جوانی با بازی حمید گودرزی بود که طی یک تصادف به کما رفت. چند جوان دیگر هم در همان زمان به کما رفته بودند

کارهای ماورایی نیاز به پژوهش دارد

ساخت سریال بر اساس داستان ماورایی، ملاحظات خاص خود را دارد. سریال هایی که داستان آن بر باورهای مذهبی و ماورایی استوار است، باید دقیق و محکم بوده و جذابیت لازم را برای مخاطب داشته باشد. برخی معتقدند ساخت این سریال ها در سال های قبل سخت تر بود و اکنون به کمک فناوری و رشد امکانات مورد نیاز تولیدکنندگان و کارگردانان ساده تر است. با این حال لازم است تهیه کنندگان آثار ماورایی با انجام پژوهش و بیان استدلال های محکم، بنیان کارهایی این چنین را قوی تر و برای مخاطب باورپذیرتر کنند. کما این که بسیاری از کارهایی چون «روز حسرت» یا او یک فرشته بود به کاری ماندگار و مخاطب پسند تبدیل شد. مهران رسام، تهیه کننده آثاری چون روز حسرت و «آخرین گناه» معتقد است اساس و اصل ساختن این سریال ها بر انجام پژوهش است. وی در این خصوص به جام جم می گوید، ساختن سریال های ماورایی به تحقیق و بررسی بسیاری نیاز دارد. شاید در ژانر و گونه های دیگر، کار به پژوهش نیازی نداشته باشد و بیشتر

در این سریال بازیگران دیگری همچون علی صادقی، هدیه بازوند، علی صالحی، میرطاهر مظلومی، کاظم نوربخش، نسرين مرادی، صهبا شرافتی، فریده سپاه منصور، حمیدرضا آذرنگ و ... به ایفای نقش پرداخته اند و حسن معجونی جدیدترین بازیگری است که در فصل ۴ به جمع بازیگران پیوسته است. فصل چهارم سریال نون خ آبان ماه در منطقه خجیر تهران وارد مرحله تصویربرداری شده بود.

قصه هایی از

«جام جم» سریال های ماورایی

پخش مجموعه هایی که رنگ و بوی ماورایی دارند از دهه ۸۰ به بعد آغاز شد. سریال هایی که به بهانه ماه مبارک رمضان پخش می شد و حال و هوایش روایتگر دنیای ماورا یا برزخ بود. مثل سریال «او یک فرشته بود» که یک ماه تمام مخاطبان درباره شخصیت های مختلف و قصه کار صحبت می کردند. روال ساخت این سریال ها چند سالی در همان ماه رمضان ادامه داشت. سریال هایی مثل «روز حسرت» یا «کمکم کن» در ادامه همین خط سیر قصه های ماورایی بود که خوب هم توانست مخاطبان را جذب خود کند. بخش مهم این مجموعه ها نشان دادن

سپیده اشرفی آرکوه رسانه

را باید موسیقی خاص آن دانست که در القای فضای ماورایی به سریال، کمک بسیاری کرد. جلوه های ویژه این سریال هم در نوع خود عاملی برای جذب مخاطب بود. هرچند که در سریال های بعدی، این جلوه های ویژه قدری کامل تر و به بلوغ بیشتری رسید.

۵ کیلومتر تا برزخ!

سریال ۵ کیلومتر تا بهشت دومین کار ماورایی علیرضا افخمی بود که سال ۹۰ از شبکه سه روی آنتن رفت. این سریال فضای برزخی ارواحی را نشان می داد که به دلایل مختلف هنوز نمرده بودند یا وضعیت پرنده شان در عالم برزخ مشخص نشده بود. یکی از این افراد امیرحسین است که تلاش می کند با نشان دادن علامت هایی به نامزدش، او را از محل جنازه خود باخبر کند تا بتواند زنده بماند. فرد دیگر دختری به نام میناست که خودکشی کرده

نقش ماندگار الیاس

حامد کمیلی با بازی در نقش الیاس در ذهن مخاطبان بسیار ماندگار شد. کمیلی دارای مدرک کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی است و تجربه ۱۰ ساله در تئاتر دارد. کارش را با تئاتر اصفهان شروع کرد و به مرور به سمت کارهای تهران کشیده شد. او تاکنون در سریال هایی مثل نفس گرم، پرده نشین، پروانه، پیامک از دیار باقی، نقش جهان، به دنیا بگوید بایستد و پرواز در حباب نقش آفرینی کرده است. نقش او در سریال «اغما» به واسطه ناآرامی و معماگونه بودن، توانست بسیاری از مخاطبان را با این سریال همراه کند. نقش الیاس درواقع توانست تصویری زمینی از شیطان را برای مخاطب تلویزیون روایت کند. خط اصلی داستان این سریال بخشی از زندگی دکتر طه پزهان، متخصص و جراح مغز و اعصاب را روایت می کند که با وجود جراحی های موفقیت آمیزش، به دلیل بیماری همسرش بر سر درواهی قرار می گیرد. در کنار قصه اصلی، قصه های دیگری هم روایت می شود که به نوعی شیطان روی افراد تاثیر می گذارد. الیاس با گریم ها و جسمیت های مختلف، تلاش می کرد مسیر افراد را به سمت سوی شیطانی بکشانند. بازی کمیلی در این نقش، چهره او را ماندگارتر از قبل کرد.

روح بازی به شیوه کامرانی

بازیگر نقش کامرانی در سریال احضار جزو بازیگرانی بود که توانست نقش فردی از دنیای باقی را به خوبی ماندگار کند. میلاد میرزایی بازیگر این نقش بود که متولد ۶۹ در بابل است. او مدرک لیسانس بازیگری دارد و فعالیت هنری خود را با دوبله آغاز کرد. اولین بار سال ۸۶ با فیلم سینمایی اشکان وارد بازیگری شد. اولین ورود او در تلویزیون سال ۹۲ با سریال «سرزمین کهن» به کارگردانی کمال تبریزی بود. بعد، در سریال «چرخ فلک» به کارگردانی حمیدنژاد بازی کرد و در نهایت با احضار توانست توانمندی خود در بازیگری را به رخ بکشد. البته قبل از آن هم با بازی در سریال بانوی عمارت و نقش خواستگار فخرالزمان، خوش درخشیده بود.

او در این سریال به همراه حسام منظور، محمد فیلی و مریم مومن نقش آفرینی می کرد.

این هنرمند در سریال شرم به کارگردانی احمد کاوری که سال ۹۹ پخش شد، در کنار بازیگرانی مانند زنده یاد سیروس گرجستانی، فریبا متخصص، پژمان بازغی، فاطمه گودرزی و ابوالفضل پورعرب ایفاگر نقش حسام رنجبر بود. شخصیت کامرانی یک نقش خاص بود که چهره او را ماندگار کرد.

تعریف «احضار» از جن

سریال احضار را باید جزو متاخرترین سریال های ماورایی دانست که با قصه خاص خود مخاطبان بسیاری را همراه کرد. این سریال در جن پرداختن به مقوله احضار ارواح، تلاش کرد در چند نما، تصویری که مردم از جن و هراس از آن دارند را به تصویر بکشاند. احضار به کارگردانی علیرضا افخمی توانست ژانر سریال های ماورایی را دوباره احیا کند. داستان این سریال با سفر چهار دوست شروع می شود. در این سفر مانده که عاشق کامرانی است، دست به دامان خرافات شده تا کامرانی (خواستگار قبلی او) برگردد.

برای دیدن بخش هایی از این سریال کیوارکد روبه رو را اسکن کنید

